

Fällor – en plåga

Interiören på en omärkt och gillrad lodjursfälla påträffad utanför Sala 2008, visar tydliga spår av desperata djur som försökt bita och klösa sig ut.

Det är för många okänt att det i det tysta pågår jakt med fällor i Sverige. Fällorna får stå ute året runt och ingen myndighet kontrollerar om de är gillrade eller ej. Flera stora och små naturvårds- och djurskyddsorganisationer har tagit ställning mot fälljakten.

I januari 2008 skrev Naturskyddsföreningen till Naturvårdsverket och begärde förbud mot fällfångst på lodjur. I organisationens nya jaktpolicy uttrycks: ”Fällfångst ökar risken för illegal jakt på fridlysta arter. Samhällets tillsyn är idag i praktiken

Djur- och naturskyddsorganisationer protesterar mot fällor

obetydlig eller rent av obefintlig. De fångade djuren utsätts också i många fall för onödigt lidande, både genom fysiska skador som de orsakar sig själva när de försöker ta sig ut och den stress som det innebär för dem. Det krävs idag ingen särskild utbildning, inte heller jägarexamen, eller något särskilt tillstånd för att använda fällor annat än för vissa, t ex fotsnara för räv”...”Naturskyddsföreningen anser att användningen av fällor för rovdjur som lo, grävling och mård liksom fällor och snaror för räv bör förbjudas”

Djurskyddet Sverige tar också tydlig ställning mot jakt med fälla och skriver i sitt yttrande över Rovdjursutredningen: ”Djurskyddet Sverige anser att all fällfångst av djur med syfte att döda dem ska vara förbjuden. Fångst av levande djur i fällor är synnerligen stressande för djuren och detta gäller givetvis i hög grad de stora rovdjuren. Dessutom är risken stor att föräldrar på detta sätt skiljs från sina ungar. Jakt där djur fångas levande (t ex burar och snaror) för att avlivas är därför förkastligt från djurskyddssynpunkt.”

ROVDJURSFÖRENINGEN SKREV 2004 till Naturvårdsverket och föreslog, liksom även i ett yttrande över årets lodjursjakt, förbud mot fällfångst av lodjur. Föreningen påpekar bland annat följande i sina skrivelser: ”Besiktningar av djur som fångats i fälla har vid ett flertal tillfällen visat skador på klor och tänder samt träflis i maginnehållet. Allt är tecken på att djuret har försökt att ta sig ut. Vi känner till att skador förekommer trots att fällorna numera måste ha slät insida.”

Och: ”Eftersom pälsar med klor inte ska sändas till SVA kan skador på klor inte registreras där. Vi känner inte till om någon sammanställning görs över skador på fällfångade lodjur. Vidare noterar vi att krav på bakspårning av fällfångad hona i syfte att ta reda på om hon har ungar, saknas i de beslut om lojakt som togs i januari 2008.”

Vid årsmötet 2008 bekräftades ånyo föreningens avståndstagande från jakt med fällor som berör rovdjuren och det konstaterades bland annat, att myndigheters kontroll av hur fällor sköts är mycket bristfällig. Ett annat problem som föreningen belyser är att även lodjur kan gå in i rävfällor, vilka kan stå gillrade under en lång säsong av året.

TEXT OCH FOTO: LISE-LOTTE NORIN

Fakta/regler och bristande regler för fällor

Jakt med fällor finns reglerat i

1. Jaktlagen §§27, 30
2. Jaktförordningen §§ 10, 11, 12, 12a, 14, 15.
3. Naturvårdsverkets föreskrifter (2002:18) §§ 23-31(NFS 2002:19)

• Länsstyrelserna är tillsammans med Naturvårdsverket tillsynsmyndighet avseende efterlevnaden av jaktlagstiftningen. Tillsyn av fällor ute i markerna sker i praktiken mycket begränsat.

• Alla fällor ska vara testade och typgodkända av Naturvårdsverket för att få användas.

Principen för godkännande är att djuren inte ska utsättas för onödigt lidande (JL 27§).

• Alla typer av fällor ska märkas med typbeteckning, användarens namn, adress och telefonnummer oavsett om fällan är gillrad eller ej.

• Tillsyn (vittjning) av fälla för levande däggdjur ska ske minst en gång per dygn, på morgonen. Att inte göra detta är jaktbrott. Fällor för dygnsaktiva däggdjur som t.ex. mink ska vittjas två ggr per dygn.

• Om en fredad art gått i fälla och skadat sig så att den måste avlivas, skall detta polisanmälas.

• Lofällor måste vara registrerade hos Länsstyrelsen med koordinater eller med kryssmarkerad karta. Jägaren eller jaktledaren skall vara registrerad som lodjursjägare hos Naturvårdsverket.

• Rävfällor som även lodjur kan gå in i behöver inte registreras.

• Många rävfällor är fortfarande av gammal rundvirkestyp vilket inte är tillåtet för lofällor. Lodjur som felfångas löper större risk att skadas på detta sätt. Det förekommer att lodjur även river sig ut ur godkända fällor.

• Större fällor, som t.ex. lodjursfällor kan idag stå gillrade året runt, om syftet är att fånga årsunge av grävling i viltvårdande syfte.

• Ingen myndighet har räkning på hur många fällor och av vilka slag som finns ute i markerna och antalet är inte reglerat. Det är bara Svenska Jägareförbundet som har regeringens uppdrag att föra statistik över fällt vilt,

och jaktstatistik gör ingen uppdelning med vad som avlivas i samband med vapenjakt och fällfångst. Statistik över fällfångst av lodjur finns dock.

• Ingen jägarexamen krävs idag för att fånga djur i fälla. Endast jaktkort krävs.

• Frågan om vem som ansvarar för ifall barn eller husdjur kommer till skada genom oönskade räv-/lofällor, har inte prövats rättsligt, rimligen är ansvaret hos användaren.

• Varje enskild länsstyrelse avgör själv om uppgifterna på fällornas positioner är offentlig handling eller ej, dvs tillgängliga för allmänheten.

• Arbete pågår hos Naturvårdsverket med ändringar i nuvarande tillståndsfria användning av fällor för levandefångst av däggdjur under vår och sommar, samt med att upprätta statistik över vilt som avlivas i fångstredskap. Ett kommande EU-direktiv kommer att innebära krav på jägarutbildning för fälljakt samt registreringskrav för envar som använder fångstredskap.

KERSTIN FREDIN

för rovdjuren

Många lodjur visar tecken på desperata försök att bita eller klösa sig ur fällor

Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) har i uppdrag att undersöka och obducera lodjur som fångas och dödas i fällor med avsikten att analysera skador som kan uppstå i samband med fällfångsten.

Totalt har 286 fällfångade lodjur analyserats och i 46 procent av fallen uppvisade lodjuren träffisorer i tarm- och maginnehållet efter att de försökt tugga sig ur fällorna. Nio procent hade därigenom också skador på tänderna samtidigt som 18 procent också uppvisade skador på klor, men för klor har man ett betydligt mindre underlag att gå på då tassar och klor numera ingår i jägarens trofé och inte behöver skickas till SVA.

Dock skall fältbesiktningen bifoga fotografier på tassarna, men detta sker endast från

ytterst få djur.

Sedan några år tillbaka gäller nya regler för fällornas utformning som inte får vara av rundvirke, utan skall vara helt släta invändigt i avsikt att minimera skador. Trots detta hade samtliga 16 fällfångade lodjur de senaste tre åren träffis i magsäcken och under 2008 uppvisade 25 procent skador på tänderna, men inga kloskador. Dock bygger kloskadorna på foton från endast två djur, varför man kan misstänka en betydlig högre andel kloskador.

TOTALT FÅNGADES ÅTTA lodjur i fälla under 2008 i landet som helhet, varav fem var ungdjur av vikten att döma (10 – 13 kg), vilket indikerar att unga individer lättare går in i fällor. Hur

många lodjursfällor som var registrerade i landet är okänt, men mot bakgrund av att bara 16 lodjur fångats de senaste tre åren och mot bakgrund av att det i Dalarna och Gävleborg under 2008 registrerats totalt 51 fällor och inte ett enda lodjur fångades, kan det verkliga behovet av fällfångsten ifrågasättas.

Mot bakgrund av de skador som bevisligen förekommer vid fälljakt, är det rimligt att utkräva djuplodande undersökningar om det verkliga behovet av jaktmetoden, samt också användandet av icke selektiva fällor av gillertyp som av misstag fångar lodjur, innan ytterligare fällfångs av lodjur tillåts.

ANDERS EKHMOLM

Källa: SVA

Olaglig fälla funnen använd

I början av januari 2009, påträffade jag i Örebro län en omärkt fälla av typen ”värm-ländsk tunnelfälla”. Älgdelar låg spridda runt fällan, bland annat ett huvud och några benskankar. I fällan fanns två stora mörka fläckar som verkade vara gammalt blod. Den ena såg ganska ny ut, eftersom den fortfarande inte var helt intorkad i trägolvet.

På de slår som luckorna vilar på när fällan slagit igen, fanns fullt av stora bitmärken. Man kan se att revorna efter tänderna är krökta, eftersom käkar rör sig på det viset. Jag uppfattade därför att revorna måste varit gjorda av ett djur med en lång käke. Vid en test med en 25 kilos bullterrier blev märkena och krökningens radie avsevärt mindre.

Det nät av järntråd som sitter för luckan i taket var delvis avslitet och nerdraget i fällan. Däremot fanns inga rivmärken på väggarna i fällan vilket talar mot att det skulle ha varit ett lodjur i den.

Alla slår är gnagda på samma sätt och på samma ställen, både upp mot taket och ned mot golvet. Antagligen har djuret gnagt både stående och liggande och avståndet mellan gnaget, visar att djuret måste ha haft långa ben. På mellandelen som är i lagom höjd för en räv eller grävling, finns inga tandmärken.

Jag tog kontakt med polisen i Örebro och tipsade om möjligheten att dessa spår kunde

ha en koppling till en, enligt en försöksförordning för lättnader i 28 § jaktförordningen, nyligen skjuten varg i närområdet.

Detta visade sig vara ett misstag. Åklagaren förklarade att man på nytt granskat den tidigare utredningen om jaktbrott i området, men ej funnit några fel, och därför gjordes ingen ny utredning pga min anmälan.

Ännu en polisanmälan har nu lämnats med motiveringen att fällan är omärkt och uppenbarligen använts för att döda djur. Vid senaste kontakten med polisen uppgavs att ärendet definitivt inte hade hög prioritet. Jag framförde då att många människor är intresserade av dessa frågor.

TEXT OCH FOTO: OLOV TROSTEN

